

Вірко Балеї: Я завжди любитиму українське кіно

Після вдалої кінопрем'єри глядачі захоплено згадують імена режисера, акторів, оператора, нерідко забуваючи, що своїм успіхом фільм завдячує людям різних кінопрофесій. Нещодавно до нашої лексики увійшло слово "продюсер". В час фінансової нестабільності та в умовах ринкової конкуренції діяльність продюсера стає дедалі необхіднішою. Вірко Балеї - композитор та диригент симфонічного оркестру у Лас-Вегасі, професор університету штату Невада. Американець українського походження, знаний у США як спеціаліст з українського кіно, театру, музики, він 1990 року став продюсером фільму Юрія Іллєнка "Лебедине озеро. Зона".

- Вірко, як ви познайомилися з творчістю Ю.Іллєнка? Як стали товаришами?

- Справді, ми з Юрієм не тільки співробітники, а й давні друзі. Історія нашого знайомства цікава. Наприкінці 80-х я відвідав Москву, де мав нагоду зустрітися з композитором Леонідом Грабовським. Від нього я довідався, що нарешті звільнено фільм "Криниця для спраглих". Я багато чув про цю стрічку у США, давно хотів її переглянути. Коли я зателефонував до Юрія з проханням дати фільм на перегляд, він довго відмовлявся. Юрій, як і я тоді, не сподівався, що наше партнерство буде плідним. Допомогла дружина Іллєнка, саме вона переконала Юрія зустрітися зі мною і показати "Криницю".

- І на користь майбутньої співпраці вирішальне слово "сказав" фільм?

- Звичайно. Разом із "Криницею" я подивився інші роботи режисера - "Вечір на Івана Купала", "Легенда про княгиню Ольгу". Вони справили на мене добре враження. Хоча й різні за рівнем своєї майстерності, ці стрічки переконали мене, що Ю.Іллєнко є правдивим і сильним

митцем. Тоді я допоміг йому приїхати на Міжнародний кінофестиваль у Сан-Франциско, організував невелике турне по США та Канаді. Поступово наша творча співпраця переросла в персональну дружбу.

- Про високий ступінь довіри між вами говорить факт спільної роботи над фільмом "Лебедине озеро. Зона". Відомо, що довгий час Ю.Іллєнко нікого не знайомив навіть зі сценарієм фільму. Як починали?

- Якось Юрій дав мені прочитати сценарій, написаний з оповідань С.Параджанова. В основу лягли реальні факти, які мали місце під час перебування Параджанова в ув'язненні. Мене дуже зацікавив цей матеріал, його тема, ідея, метафорика. Зйомки розпочалися на Київській кіностудії імені О.Довженка. Нам хотілося створити якісний, яскравий фільм, але технічних засобів, необхідних для цього, в Україні не було. Треба було шукати студію post production на Заході.

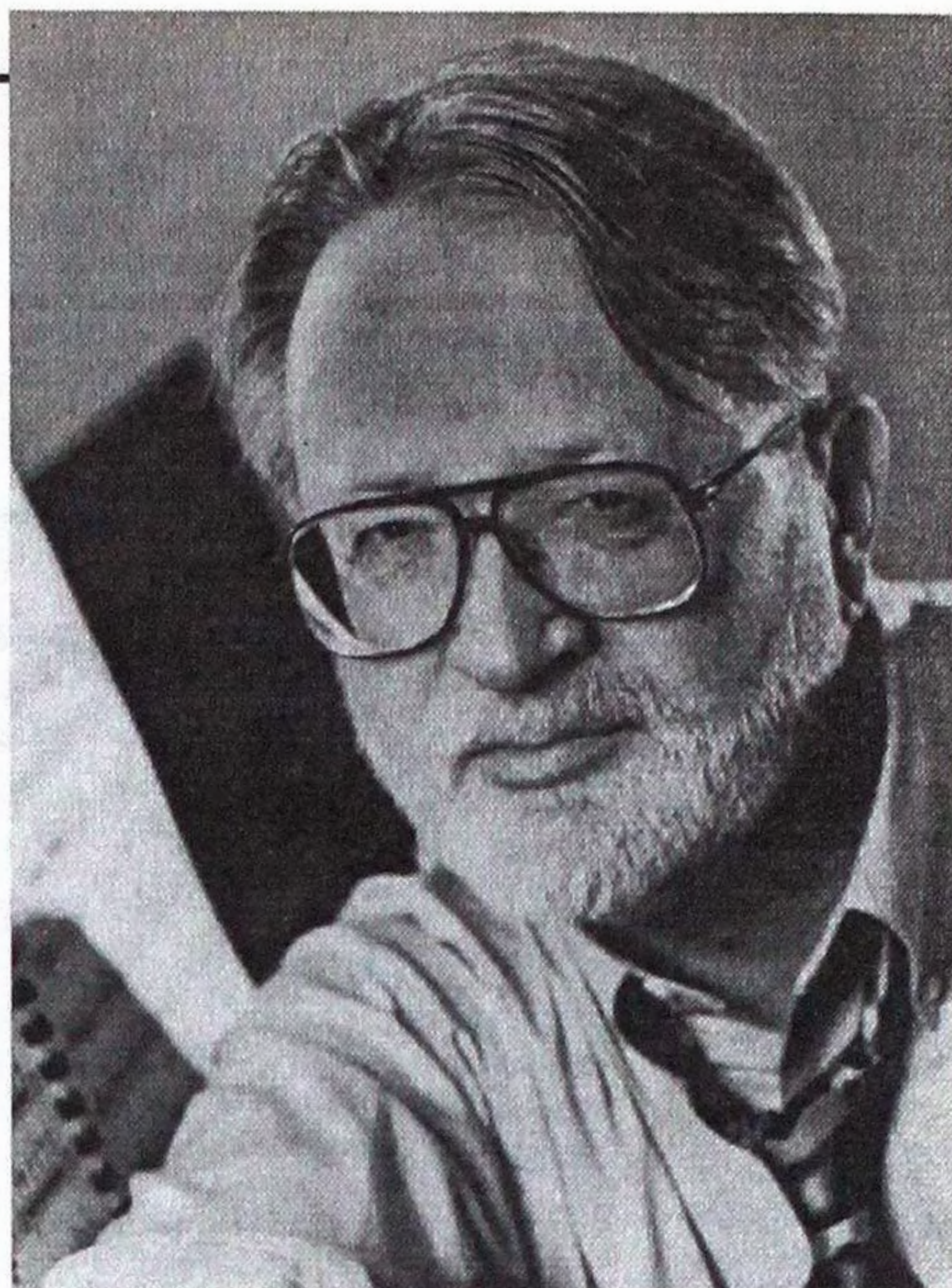
- Як вирішилося фінансове питання?

- У Канаді я знайшов організацію "Кобза", очолювану Миколою Морозом, кінокомпанію зі Швеції та американських партнерів. Злиття капіталів дозволило продовжити роботу над фільмом у Канаді, в Торонто.

Розпочали роботу дуже швидко - кожна година на західній студії коштує великих грошей. За короткий час було завершено редагування, зроблено запис звукової доріжки. Готовий фільм спершу показали в Нью-Йорку, а вже потім у Києві.

- Якою була реакція американського глядача?

- Фільм дивилося багато критиків, любителів кіно. Реакція була настільки позитивною, що Іллєнко вирішив готувати фільм до міжнародного фестивалю у Каннах. Це означало, що за короткий час, всього за

місяць, ми мали підготувати титри французькою та англійською мовами.

Як ви знаєте, фільм отримав дві нагороди. Перша - international Critics Prize, якої за всю історію радянського кінематографу був удостоєний тільки фільм А.Тарковського "Андрій Рубльов". Друга - нагорода молодих критиків за кращий фільм іноземного (не французького) виробництва.

- А якої ви думки про "Лебедине озеро. Зона"?

- Фільм було створено п'ять років тому, коли історія фіксувала останні години існування Радянського Союзу. Багато в чому - це фільм свого часу. Я не можу уявити, щоб хтось зняв його сьогодні.

Але фільм має багато режисерських знахідок. Одна з них - фільм переважно "німий", тут оригінально використані звукові можливості кіно. По-друге, фільм було знято не на студії, а в місцях, де відбувалася дія. Іллєнко дістав дозвіл знімати саме в тій в'язниці, де відбував термін С. Параджанов. Ця історична достовірність зйомок надала фільмові особливо гострого відчуття болю. Вдало було знайдено головну метафору фільму - скульптуру серпа і молота, в середині якої переховується герой картини. Безперечно, "Лебедине озеро. Зона" - один із найвдалиших фільмів українського режисера. Я бажаю йому подальших творчих успіхів і цікавих мистецьких знахідок.

Розмову вела Катерина Смаглій.
Нью-Йорк - Київ